

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1948

Vyhlášené: 02.06.1948 Časová verzia predpisu účinná od: 01.01.1948 do: 01.06.1948

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

114.

Z á k o n

ze dne 28. dubna 1948

o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Čl. I

Znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů.

§ 1.

(1) Dnem 1. ledna 1948 se znárodňují zestátněním:

1. podniky pro těžení nebo zpracování rašeliny;
2. podniky pro těžení křemence, křemeliny, mastku, těživce, sádrovce, anhydritu, sklářského písku, formovacího písku, jakož i ložiska těchto hmot;
3. podniky pro zpracování nebo opracování kamene, pokud mají alespoň deset brousicích strojů nebo dvě pily na kámen;
4. strojní šterkovny s kapacitou nejméně deset tisíc tun ročně;
5. podniky pro výrobu chemicko-farmaceutickou nebo farmaceutickou, výrobu léčiv nebo ser, s výjimkou laboratoří nebo úpraven léčebných a ošetrovacích ústavů, zdravotních institucí nebo zdravotních ústavů lidové správy, jakož i přípravy léků na lékařský předpis, pokud nejde o výrobu hromadnou;
6. podniky pro výrobu lékařských nebo léčebných přístrojů, nástrojů nebo zařízení užívaných převážně pro léčebné a ošetrovací ústavy, lékařské ordinace;
7. podniky pro výrobu ampulek;
8. podniky pro výrobu obvazového zboží nebo lékařské vaty;
9. podniky pro výrobu mýdla;
10. podniky, které druhem, způsobem výroby nebo svým rozsahem jsou významné v oboru výroby kosmetických přípravků nebo výrobků;
11. affinerie drahých kovů;
12. podniky pro výrobu radioelektrických zařízení podle zákona ze dne 26. června 1947, č. 128 Sb., jímž se upravují živnosti radiotechnická, radiomechanická a obchod s radioelektrickými zařízeními;
13. podniky pro broušení křemenných krystalů;

14. podniky pro výrobu šroubů, nýtů, matic nebo kolejnicových upevňovadel;
15. podniky pro tovární výrobu drátěných lan;
16. podniky pro tovární výrobu montovaných a polomontovaných staveb, jejich konstrukcí nebo dílců;
17. pily se zařízením o denní výkonnosti pořezu alespoň deseti plm kulatiny při osmihodinovém provozu;
18. cihelny s technickým zařízením na roční výrobu alespoň dvou milionů kusů cihlářských výrobků;
19. podniky pro výrobu technického porculánu;
20. podniky pro výrobu nebo úpravu technických plynů;
21. podniky pro výrobu fotografického materiálu;
22. koželužny, jircháreny a podniky kožedělné nebo gumárenské, které se zabývají též výrobou koželužskou nebo jirchářskou;
23. podniky pro výrobu dřevoviny nebo lepenky;
24. podniky sklářské se zařízením pro automatickou výrobu nebo nejméně s deseti strojovými jednotkami na zpracování nebo zušlechťování skla, při čemž se za strojovou jednotku pokládají i pece všeho druhu;
25. všechny ostatní podniky, pokud se na ně nevztahují jiné předpisy o znárodnění nebo o vyloučení ze znárodnění a pokud počet osob v podniku zaměstnaných nebo činných dosáhl kdykoliv od 1. ledna 1946 padesáti osob. Při zjišťování tohoto počtu rozhoduje součet všech osob, v podniku zaměstnaných nebo činných bez ohledu na to, kde pracují nebo pracovaly, zejména též domáckých pracovníků.

(2) U podniků uvedených v odstavci 1, č. 1 až 24 rozhoduje stav ke dni 1. ledna 1948.

(3) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na majetek státu ani na:

- a) podniky a závody, které sú vo vlastníctve zárobkových a hospodárskych spoločností, zriadených podľa zákona č. 70/1873 r.z., o zárobkových a hospodárskych spoločnostiach, na Slovensku vo vlastníctve družstiev zriadených podľa §§ 223 a nasl. zák. čl. XXXVII/1875, o obchodnom zákone, a sú nimi priamo prevádzané, s výnimkou podnikov a závodov, ktoré najneskoršie do 31. decembra 1948 určí minister priemyslu po dohode s Ústrednou radou odborov a Ústrednou radou družstiev,
- b) podniky a závody, ktoré dne 1. ledna 1948 byly ve vlastnictví svazků lidové správy a byly jimi přímo provozovány, s výjimkou podniků a závodů, které nejpozději do 31. prosince 1948 určí vláda na návrh ministra průmyslu, na Slovensku učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu,
- c) podniky a závody, které ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, vyloučí ze znárodnění, při čemž jejich vlastníkům (provozovatelům) nařídí, aby je trvale zastavili, protože se vláda usnesla, že jejich další provozování není ve veřejném zájmu.

(4) O tom, či sú splnené podmienky pre znárodnenie podľa čl. I, rozhoduje minister priemyslu.

§ 2.

(1) Osoby, které jsou povinny prozatím vésti správu znárodněného podniku nebo majetku (§ 8), podají ministerstvu průmyslu hlášení, jehož vzor vyhlásí ministr průmyslu v Úředním listě. Toto hlášení jest podati do 15 dnů ode dne vyhlášení vzoru. V řízení musí spolupůsobiti též osoby, které

k tomu budú vyzváň ministerstvom priemyslu. Hlásení má byť podepsáno i závodní radou nebo závodním důvěrníkem; pokud hlásení nepodává dosavadní vlastník nebo držitel znárodněného podniku nebo majetku, je povinen připojiti k němu své vyjádření.

(2) Dosavadní vlastníci nebo držitelé podniků znárodněných podle § 1 i jiné osoby jsou povinny spolupůsobiti při sestavování účetních závěrek za dobu do znárodnění, pokud k tomu budou vyzvány příslušným ústředním orgánem.

§ 3.

Splní-li se podmínky pro znárodnění majetku podle § 1 po dni 1. ledna 1948, znárodnjuje se takový majetek dnem, který určí ministr priemyslu, na Slovensku po slyšení pověřence priemyslu a obchodu, a vyhlásí podle § 1, odst. 4; lhůta k podání hlásení podle § 2, odst. 1 počíná v těchto případech dnem, kdy se splní podmínky pro znárodnění. Jinak platí ustanovení § 2 přiměřeně.

§ 4.

Zakladat nové podniky a prevádzat ich bez ohľadu na ich rozsah v znárodněných odvetviach podľa § 1 ods. 1 č. 1 až 24 sa vyhradzuje štátu. Na návrh ministra priemyslu môže vláda toto právo udeliť.

§ 5.

(1) Národní podnik může odporovati právním jednáním, která vykonal vlastník majetku znárodněného podle čl. I po 27. říjnu 1945 v úmyslu poškoditi nebo ztížiti znárodnění nebo zavléci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty.

(2) Odporovat možno podľa predpisov platného odporovacieho práva do dvoch rokov odo dňa opatrenia, ktorým sa znárodněný majetok začleňuje, alebo ktorým sa majetok sveruje do správy.

(3) Právní jednání o převodu podniků, na které by se vztahovala ustanovení čl. I nebo o převodu kapitálových účastí na společnostech, jejichž podniky se znárodnují podle čl. I, pokud byla uzavřena v době dvou měsíců přede dnem znárodnění, jsou platná jen, schválí-li je ministerstvo priemyslu.

§ 6.

(1) Za znárodněný majetok podľa čl. I tohto zákona prislúcha náhrada; platia o nej ustanovenia §§ 7 až 11 dekrétu č. 100/1945 Sb., v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich, pokiaľ sa ďalej neustanovuje inak.

(2) Náhrada sa neposkytuje za majetok znárodněný podľa čl. I, ktorý ku dňu znárodněnia náležal alebo náleží fyzickým osobám, ktoré byly alebo budú právoplatne odsúdené súdmi pre zločin alebo prečin spáchaný do dňa znárodněnia

- a) po 5. máji 1945 podľa zákona č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky, v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich, alebo zákona č. 231/1948 Sb., na ochranu ľudovodemokratickej republiky, alebo
- b) podľa § 43 dekrétu č. 100/1945 Sb., v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich, alebo
- c) podľa zákona č. 15/1947 Sb., o stíhaní čierneho obchodu a podobných machinácií, alebo
- d) podľa zákona č. 27/1947 Sb., o trestnej ochrane vykonávania dvojročného hospodárskeho plánu, alebo
- e) podľa zákona č. 165/1946 Sb., o trestnej ochrane národných podnikov, znárodněných podnikov a podnikov pod národnou správou.

(3) V prípadoch, v ktorých sa podľa odseku 2 náhrada za znárodnený majetok neposkytuje, pripadá suma jej zodpovedajúca Fondu.

§ 7.

Pokiaľ v odbore pôsobnosti ministra priemyslu sa znárodnený majetok podľa čl. I nepoužije na zriadenie národného podniku alebo na začlenenie do národného podniku alebo pokiaľ taký majetok sa nesverí do správy orgánom v odbore tejto pôsobnosti, môže minister priemyslu taký majetok po dohode s ministrom financií a s iným ministrom previesť do právomoci tohto ministra, aby o ňom urobil opatrenie vo vlastnom odbore pôsobnosti, alebo ho môže prenechať komunálnym podnikom alebo za náhradu určenú podľa § 6 ho prenechať iným právnickým osobám.

§ 8.

Pre znárodnenie podľa predchádzajúcich ustanovení a pre dôsledky a opatrenia z neho vyplývajúce platia ustanovenia §§ 4, 5, 5a, 37, 38, 40, 41 a 43 až 47 dekrétu č. 100/1945 Sb., v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich.

Čl. II

Změny a doplnění dekrétu č. 100/1945 Sb.

Dekret č. 100/1945 Sb. se mění a doplňuje takto:

1. § 1, odst. 1, č. 1 zní:

„1. Podniky provozované podle obecného horního zákona, podniky a práva na vyhledávání a dobývání živců, báňská oprávnění podle § 5 obecného horního zákona a práva majitelů pozemků podle § 1, záhlaví I, částka VII dočasných soudních pravidel z roku 1861, platných na Slovensku;“.
2. § 1, odst. 1, č. 7 zní:

„7. podniky zbrojního průmyslu, které svým výzkumným nebo výrobním zaměřením jsou nositeli vývoje vojenské výzbroje, podniky výroby výbušnin a jiné podniky zbrojního průmyslu, které označí ministr průmyslu v dohodě s ministerstvem národní obrany;“.
3. § 1, odst. 1, č. 9 zní:

„9. podniky pro těžení magnesitu, asbestu, kaolinu, slídy, živice, žáruvzdorných jíelů nebo vysokohodnotných keramických hlin, ložiska těchto nerostů, jakož i podniky pro výrobu cementu nebo cementových pojiv;“.
4. § 1, odst. 1, č. 13 zní:

„13. podniky, jejichž základním výrobním oborem jest výroba stavební, technické keramiky, kachlového zboží, porculánu, vápna a těžba vápence s více než 150 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. července let 1938 až 1940;“.
5. § 1, odst. 1, č. 14 zní:

„14. podniky, jejichž základním výrobním oborem jest výroba cihlářského zboží s více než 200 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. července let 1938 až 1940;“.
6. § 1, odst. 1, č. 17 zní:

„17. podniky pilařské s více než 150 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;“.
7. V § 1 se vsunuje za odstavec 1 nový odstavec 2 tohoto znění:

„(2) Do rozhodného počtu zaměstnanců se započítávají všechny osoby v podniku podléhající znárodnění zaměstnané nebo činné, bez ohledu na to, kde pracují nebo pracovaly. U podniku o více stupních se k počtu zaměstnanců v stupni, který udává

převládající ráz výrobního zaměření, připočítávají osoby činné ve všech ostatních stupních podniku."

8. V § 1 se dosavadní odstavce 2, 3 a 4 označují jako odstavce 3, 4 a 5.

9. Ustanovení nynějšího § 1, odst. 3, věty druhé se zrušuje.

10. Nynější § 1, odst. 4, písm. b) a c) zní:

„b) který vláda ve zvlášť odůvodněných případech na návrh ministra průmyslu, na Slovensku učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, vyjme ze znárodnění. Toto ustanovení se nevztahuje na podniky a práva odvětví znárodněných podle § 1, odst. 1, č. 1,

c) který ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, vyloučí ze znárodnění, při čemž vlastníku (provozovateli) nařídí, aby jej trvale zastavil, protože se vláda usnesla, že jeho další provozování není ve veřejném zájmu."

11. Nynější § 1, odst. 5 zní:

„(5) Ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, vyhlásí s účinkem doručení v Úředním listě, které podniky byly tímto dekretem znárodněny."

12. § 2 zní:

„Splní-li se podmínky pro znárodnění majetku podle § 1, odst. 1 po dni 27. října 1945, znárodněje se takový majetek dnem, který určí ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, a vyhlásí podle § 1, odst. 5."

13. § 3 zní:

„Právo zakládati nové podniky a je provozovati bez ohledu na jejich rozsah v odvětvích znárodněných podle § 1, odst. 1, č. 1 až 3, 5, 7, 8, 9, 11, 15, 19 a 27 je vyhrazeno státu. Na návrh ministra průmyslu, na Slovensku učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, může vláda toto právo přenést na kteroukoliv právnickou osobu."

14. § .4 zní:

„(1) Znárodněním nabývá stát vlastnictví k znárodněnému majetku.

(2) Znárodnění se týká

- a) nemovitostí, budov, zařízení, ložisek a nalezišť surovin,
- b) příslušenství podniku počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky, vodní práva a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,
- c) jiných movitostí a práv, než které jsou příslušenstvím podniku.

(3) Majetku uvedeného v odstavci 2 se znárodnění týká, slouží-li nebo je-li určen provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku. Patentů a zásob, zejména surovin, pomocných a provozovacích hmot, polotovarů, rozpracovaných a hotových výrobků, se znárodnění týká jen, patří-li vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku.

(4) Spolu s podnikem se znárodnějí v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavců 2 a 3:

- a) veškeré výrobní podniky a závody náležející vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku,
- b) veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným hospodářský celek, i když náleží někomu jinému než vlastníku znárodněného podniku.

(5) Náleží-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti, společnosti s ručením obmezeným nebo těžářstvu, znárodněje se veškerý jejich majetek, jakož

i ve stejném rozsahu podniky koncernové, u kterých jim náleží více než polovina základního kapitálu nebo na které mají rozhodující vliv.

(6) Ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, může vyjmouti ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu národního podniku, a ponechati je dosavadnímu vlastníku, kterému může zároveň uložit podmínky, zejména podmínku, že do stanovené lhůty zřídí ve prospěch národního podniku služebnost nebo užívací právo.

(7) O rozsahu znárodnění podle odstavců 2 až 5 rozhoduje ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu. Pro řízení o zjištění rozsahu znárodnění neplatí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení)."

15. § 5, odst. 1 zní:

„(1) Národní podnik (§§ 12 a násl.), do kterého se začleňuje majetková podstata znárodněného podniku, vstupuje v den jejího převzetí v závazky znárodněného podniku. Do závazků, podle nichž má majetková podstata nebo provozní zařízení znárodněného podniku přejíti po dni počátku účinnosti tohoto dekretu na třetí osobu, nevstupuje národní podnik, do kterého byla tato podstata nebo zařízení začleněno. Za závazky znárodněného podniku se nepokládají osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka, a majetková podstata znárodněného podniku ani národní podnik, do něhož bude začleněna, za ně neručí. Osobními daněmi a dávkami se rozumějí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení ze dne 16. prosince 1942, č. 410 Sb., o dani z majetku, majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1946, č. 134 Sb., o dávkce z majetkového přírůstku a o dávkce z majetku, a mimořádné dávky podle zákona ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimořádné jednorázové dávkce a mimořádné dávkce z nadměrných přírůstků na majetku. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministr financí vyhláškou v Úředním listě. Začlení-li se majetková podstata do několika národních podniků, určí ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, zároveň s opatřením podle § 12, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik. Ministr průmyslu dále určí v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, do kterých závazků patřících k jiným než znárodněným majetkovým podstatám, začleněným podle § 12, národní podnik vstupuje; za závazky patřící k podniku nebo závodu, který náleží státu, se nepokládají povinnosti, které vyplývají z poskytnutí prostředků státem, pokud přesahují bilanční hodnotu jiného než investičního majetku."

16. Ustanovení § 5, odst. 3 se zrušuje.

17. § 5, odst. 4 se označuje jako odstavec 3 a zní:

„(3) Za závazky znárodněného podniku nebo jiných začleněných majetkových podstat (§ 12) stát neručí, ani když dojde k úpravě závazků podle § 5a."

18. Za § 5 se vsunuje nový § 5a tohoto znění:

„(1) Jsou-li znárodněný podnik nebo jiná začleněná majetková podstata ke dni převzetí předluženy, může národní podnik požádati soud, aby do výše obecné ceny aktiv předluženého podniku nebo předlužené podstaty ke dni převzetí upravil uspokojení závazků, patřících k tomuto podniku nebo k této podstatě a určil jejich splatnost, přihlížeje k hospodářským možnostem národního podniku.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu vyhláškou v Úředním listě ve lhůtě soudem stanovené přihlásiti své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti národnímu podniku zanikají.

(3) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

- a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z podstaty znárodněného podniku nebo jiné začleněné majtkové podstaty, pokud takovéto nároky nezanikly znárodněním;
- b) nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci;
- c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)] nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majtkové podstaty a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, se uspokojí poměrně. Za takovéto závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), pokud nejsou kryty způsobem tam uvedeným;
- d) závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do první třídy náležejí náklady řízení, do druhé až čtvrté třídy náležejí závazky, které podle obdoby konkursního řízení náležejí do první až třetí třídy. Závazky téže třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti národnímu podniku. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti národnímu podniku.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení podle předchozích odstavců, o jeho účincích na promlčení pohledávek, na spory, na exekuční a konkursní řízení a na práva na oddělené uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů."

19. § 7, odst. 1, písm. c) zní:

„c) osobám fyzickým a právnickým, které vyvíjely činnost proti státní svrchovanosti, samostatnosti, celistvosti, demokraticko-republikánské státní formě, bezpečnosti a obraně Československé republiky, které k takové činnosti podněcovaly nebo jiné osoby svésti hleděly, záměrně podporovaly jakýmkoliv způsobem německé nebo maďarské okupanty nebo které v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18 dekretu presidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech) nadržovaly germanisaci nebo maďarisaci na území Československé republiky nebo se chovaly nepřátelsky k Československé republice nebo k českému nebo slovenskému národu, jakož i fyzickým nebo právnickým osobám, které strpěly takovou činnost u osob spravujících jejich majetek nebo podnik.“

20. § 7, odst. 2 zní:

„(2) Jde-li o majetek znárodněný podle § 2, neposkytuje se náhrada také za podmínek uvedených v čl. I, § 6, odst. 2 zákona č. 114/1948 Sb.“

21. § 7, odst. 3 a 4 zní:

„(3) Nedostane-li se za majetek náhrady osobě právnické, přísluší poměrná část náhrady osobám na ní kapitálově zúčastněným, pokud se na ně nevztahuje ustanovení odstavce 1 nebo 2, zejména pokud jim nelze přičítati činnost a chování dotčené právnické osoby nebo zanedbání přiměřené opatrnosti při ustanovení její správy nebo při dozoru na ni a pokud nejednají přímo nebo nepřímo v zájmu osob, na něž se vztahují ustanovení odstavce 1 nebo 2; přitom se hledí na účasti, které jsou pod národní správou, jako by náležely osobám státně spolehlivým.

(4) Náhrada se neposkytuje za znárodněný majetek ani za účasti na něm, které náležely v době po 29. září 1938 osobám spadajícím pod ustanovení odstavců 1 nebo 2 nebo 3 a již jim nenáležejí, leč by neposkytnutí náhrady neodpovídalo zásadám slušnosti.“

22. § 7, odst. 5 a 6 zní:

„(5) Vláda může stanovit, že se určité osobě nebo určitému okruhu osob, na něž se vztahují ustanovení odstavců 1 až 4, poskytuje zčásti nebo zcela náhrada.

(6) O tom, zda fyzická nebo právnická osoba spadá pod ustanovení odstavců 1 nebo 2 nebo 3, rozhoduje ministr průmyslu v dohodě s věcně příslušným ministrem, na Slovensku též po slyšení věcně příslušných pověřenců.“

23. § 8, odst. 1 zní:

„(1) Pokud není stanoveno jinak, ani nejde o předlužení ve smyslu § 5a, odst. 1, přísluší za znárodněný majetek náhrada.“

24. § 8, odst. 2 zní:

„(2) Pro určení náhrady je rozhodný stav znárodněného majetku v den převzetí národním podnikem a závazků k němu v tento den náležejících. Náhrada se rovná obecné ceně majetku, vypočtené podle úředních cen ke dni znárodnění, a není-li těchto cen, zjištěné úředním odhadem, po odečtení závazků. Ministr průmyslu může vydati v dohodě s ministrem financí směrnice pro stanovení obecné ceny a ocenění závazků pro výpočet náhrady podle tohoto ustanovení.“

25. V § 8 se vsunuje za odstavec 3 nový odstavec 4 tohoto znění:

„(4) V případech zvláštního zřetele hodných může ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí poskytnouti z prostředků Fondu znárodněného hospodářství osobám, které mají nárok na náhradu, výživné na vrub náhrady.“

26. § 9, odst. 4 zní:

„(4) O použití cenných papírů odpovídajících hodnotě znárodněného majetku, za který se neposkytuje náhrada osobám uvedeným v § 7, platí ustanovení § 5, odst. 2, č. 2 zákona ze dne 11. března 1948, č. 51 Sb., o úpravě některých finančních poměrů národních podniků průmyslových a potravinářských.“

27. § 10, odst. 1 zní:

„(1) O náhradě a způsobu placení rozhodne ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku také po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí.“

28. § 11, odst. 1 zní:

„(1) Svazkům lidové správy nebo zájmové samosprávy, ústavům a korporacím, sloužícím výhradně veřejným účelům, jakož i ústavům lidového peněžnictví, které utrpí vážnou ztrátu při vypořádání svých majetkových zájmů nebo účastí na znárodněných podnicích, může vláda na návrh ministra průmyslu učiněný v dohodě s věcně příslušnými ministry, na Slovensku též po slyšení příslušných pověřenců, mimo náhradu poskytnouti přiměřený příspěvek z prostředků Fondu znárodněného hospodářství (§ 9). Na poskytnutí příspěvku není právní nárok.“

29. § 12 zní:

„(1) Z majetkových podstat znárodněných podniků, z majetkových podstat nabytých státem konfiskací nebo jiným způsobem, z podniků a závodů, které náleží státu, z jiného majetku státního, jakož i z prostředků Fondu znárodněného hospodářství zřídí ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, národní podniky nebo je začlení do národního podniku.

(2) Ministru průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, přísluší zříditi odštěpný (vedlejší) závod národního podniku.

(3) Zřízení národního podniku nebo odštěpného (vedlejšího) závodu se vyhlásí v Úředním listě.

(4) Ministr průmyslu může v dohodě s ministrem financí, na Slovensku také po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, vyjmouti z národních podniků jednotlivé majetkové kusy a práva, nepotřebuje-li jich národní podnik nezbytně ke svému provozu, a přenechati je v dohodě s věcně příslušným ministrem k začlenění do podniků, ústavů nebo zařízení, které tomuto ministru přísluší zřizovati.

(5) Opatření podle odstavce 1 se činí, jde-li o majetkovou podstatu konfiskovanou podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy, jakož i pokud jde o majetkové podstaty, spravované podle § 16 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., o neplatnosti některých majetkověprávních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzcházejících, po slyšení předsedy osidlovacího úřadu.

(6) Rozsah majetkových podstat, jichž se týkají opatření uvedená v odstavci 5, určí ministerstvo průmyslu v dohodě s osidlovacím úřadem a Fondem národní obnovy, na Slovensku též po slyšení pověřenectva průmyslu a obchodu, přiměřeně podle předpisů o přidělu konfiskovaného majetku."

30. § 13 zní:

„(1) Národní podniky jsou majetkem státu ve smyslu dalších ustanovení. Jsou samostatnými právníckými osobami. Platí pro ně ustanovení o obchodnících plného práva, s hlediska daňového předpisy o podnicích veřejně účtujících a podléhají poplatkové povinnosti podle poplatkového zákona s jeho změnami a doplňky. Od svého zřízení podléhají poplatkovému ekvivalentu podle § 1, odst. 2, písm. a) zákona ze dne 8. dubna 1938, č. 76 Sb., o poplatkovém ekvivalentu, při čemž se však na ně nevztahují ustanovení § 8 a § 17, odst. 1 téhož zákona.

(2) Majetek, který stát na národní podnik převede, a závazky, do kterých národní podnik vstoupí, při jeho zřízení nebo později, se v národním podniku ocení podle čl. 29 a 31 obchodního zákona, na Slovensku podle §§ 26 a 28 zák. čl. XXXVII/1875. Čistá hodnota majetkové podstaty, kterou stát na národní podnik převede při jeho zřízení, tvoří jeho počáteční kmenové jmění.

(3) Den, ke kterému národní podnik převezme majetek mu připadající, se vyhlásí podle § 12, odst. 3."

31. § 14 zní:

„Podniky a závody, které podléhají znárodnění podle § 4, odst. 5, jednotlivě však nespádají pod ustanovení § 1, odst. 1 nebo § 4, odst. 4 a nehodí se k začlenění do některého národního podniku, může vláda na návrh ministra průmyslu, na Slovensku učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, přenechati svazkům lidové správy nebo společenstvům výdělkovým a hospodářským (družstvům) nebo jiným osobám právníckým za náhradu připadající na takový majetek podle § 8."

32. § 15, odst. 2 zní:

„(2) Jiné než národní podniky nesmějí užívati označení «národní podnik»."

33. § 17 zní:

„(1) Na návrh národního podniku zapíše knihovní soud přechod vlastnických a jiných práv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty na navrhovatele s odvoláním na tento dekret.

(2) Ustanovení předchozího odstavce platí obdobně o vyznačení přechodu práv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty na národní podnik v jiných úředních rejstřících a seznamech (vodní kniha, rejstřík letecký, patentní a pod.).

(3) Národní podnik nepotřebuje oprávnění, která by jinak byla nutná k provozování činnosti podle jeho předmětu podnikání [§ 16, odst. 2, písm. c)] podle ustanovení živnostenského řádu (živnostenského zákona) nebo jiných živnostensko-právních předpisů. Národní podnik oznámí předmět svého podnikání úřadu (§ 145 ž. ř. a § 242 ž. z.), který jej vyznačí ve zvláštním oddílu živnostenského rejstříku. Podrobné předpisy, jakož i v jakém rozsahu platí pro národní podniky ustanovení živnostenského řádu (živnostenského zákona) ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, stanoví vláda nařízením."

34. § 18, odst. 2 zní:

„(2) Národní podniky odvádějí přebytky svých výtěžků Fondu znárodněného hospodářství."

35. § 19 zní:

„K jednotnému řízení národních podniků a podnikatelskému obstarávání jejich společných záležitostí zřídí vláda na návrh ministra průmyslu podle potřeby celostátní ústřední orgány. Na Slovensku zřídí vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, podle potřeby také oblastní orgány. O těchto orgánech platí přiměřeně ustanovení §§ 12 až 18 a 20."

36. § 20, odst. 1 zní:

„(1) Správa národního podniku přísluší představenstvu a řediteli, který mu předsedá. Působnost představenstva upraví vláda nařízením (§ 33)."

37. § 20, odst. 2, věta první zní:

„Ředitel vede záležitosti běžného provozu národního podniku."

38. § 20, odst. 5 zní:

„(5) Není-li ředitel nebo je-li zaneprázdněn, vykonává jeho působnost pod osobní odpovědností náměstek."

39. § 21 zní:

„(1) Členy představenstva (náhradníky) národního podniku jsou zástupci (zástupce) zaměstnanců, zvolení z jejich středu, a osoby jmenované ústředním orgánem, na Slovensku oblastním orgánem, vyslechnuvším svazky lidové správy a zájmové samosprávy. Volbu a jmenování členů představenstva potvrzuje ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu; potvrzení může být kdykoliv odvoláno.

(2) Členy představenstva (náhradníky) ústředního a oblastního orgánu jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný v dohodě se zúčastněnými ministry po slyšení Ústřední rady odborů a příslušných zájmových organizací průmyslu, pokud jde o členy představenstva (náhradníky) oblastního orgánu, též po slyšení pověřence průmyslu a obchodu.

(3) Členem představenstva (náhradníkem) národního podniku a ústředního a oblastního orgánu může být toliko československý státní občan, pokud vláda nepovolí výjimku. Člen představenstva musí mít odborné vědomosti a zkušenosti a musí být mravně, státně a národně spolehlivý a zachovalý.

(4) Člen představenstva (náhradník) národního podniku a ústředního (oblastního) orgánu nesmí provozovati výdělečný podnik, jehož podnikání jest v rozporu se zájmy národního podniku nebo jeho ústředního (oblastního) orgánu. Rovněž nesmí vykonávati jinou funkci nebo činnost, které jsou v rozporu s těmito zájmy.

(5) Členové představenstva (náhradníci) národního podniku slíbí ústřednímu řediteli, na Slovensku oblastnímu řediteli, že budou svědomitě plniti svoje povinnosti v souladu se zájmy státu. Členové představenstva (náhradníci) ústředního (oblastního) orgánu slíbí totéž ministru průmyslu."

40. § 22 zní:

„(1) Ředitele (náměstky) národního podniku jmenuje a odvolává se schválením ministra průmyslu představenstvo ústředního orgánu po slyšení Ústřední rady odborů a příslušných zájmových organizací průmyslu. Na Slovensku jmenuje a odvolává ředitele národního podniku (náměstky) se schválením ministra průmyslu, který vyslechne pověřence průmyslu a obchodu, představenstvo oblastního orgánu, po slyšení příslušného orgánu jednotné odborové organizace a příslušné zájmové organizace průmyslu. Prohlášení, kterým se ředitel (náměstek) národního podniku vzdává své funkce, bere na vědomí ústřední (oblastní) ředitel, čímž se zánik funkce stává účinným. Jsou-li v národním podniku alespoň tři náměstkové, musí býti jeden z nich ustanoven z řad jeho zaměstnanců.

(2) Oblastní ředitele (náměstky) jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, ústředního ředitele a příslušného orgánu jednotné odborové organizace. Prohlášení, kterým se oblastní ředitel (náměstek) vzdává své funkce, bere na vědomí ministr průmyslu po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, čímž se zánik funkce stává účinným.

(3) Ústřední ředitele (náměstky) jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný po slyšení Ústřední rady odborů a příslušné zájmové organizace průmyslu. Prohlášení, kterým se ústřední ředitel (náměstek) vzdává své funkce, bere na vědomí ministr průmyslu, čímž se zánik funkce stává účinným.

(4) Ředitelem (náměstkem) může býti toliko československý státní občan, který musí míti odborné vědomosti a zkušenosti a býti mravně, státně a národně spolehlivý a zachovalý.

(5) Ředitel (náměstek) nesmí vykonávati zaměstnání, funkci nebo jinou činnost, která jest v rozporu se zájmy národního podniku, ani nesmí provozovati jakýkoliv výdělečný podnik, ani se na něm účastniti.

(6) Ředitel (náměstek) ústředního (oblastního) orgánu, jakož i ředitel (náměstek) národního podniku slíbí ministru průmyslu, že bude svědomitě plniti své povinnosti v souladu se zájmy státu. Na Slovensku slíbí ředitel (náměstek) národního podniku totéž pověřenci průmyslu a obchodu.

(7) Dnem slibu se ujímá ředitel (náměstek) své funkce a stává se zaměstnancem ústředního (oblastního) orgánu nebo národního podniku; jeho pracovní poměr zaniká dnem, kdy byl odvolán nebo dnem, kdy bylo vzato na vědomí, že se vzdává funkce. Nedošlo-li k zániku pracovního poměru za okolností, pro které by bylo jinak lze pracovní poměr zrušiti předčasně, přísluší řediteli (náměstku) požitky nejméně po dobu, po kterou by náležely, kdyby byl pracovní poměr rozvázán výpovědí.

(8) Na jmenování a odvolání ředitele (náměstka) se nevztahují předpisy o spolurozhodování závodního zastupitelstva zaměstnanců při zařazování zaměstnanců na pracovní místa, a o

předchozím souhlasu okresního úřadu ochrany práce při sjednání a rozvázání pracovního poměru.

(9) Vláda může nařízením upravit služební, platové a pracovní poměry ústředních a oblastních ředitelů a jejich náměstků a ředitelů národních podniků a jejich náměstků.

(10) Národní podnik ohlásí svého ředitele (náměstka) k zápisu do obchodního (firemního) rejstříku. Ředitel (náměstek) má učiniti svůj podpis před obchodním soudem nebo poslati svůj podpis v ověřené formě. Za podnik se podpisuje tak, že k vytištěnému nebo kýmkoliv napsanému znění firmy podniku připojí ředitel (náměstek) svůj podpis."

41. Za § 22 se vsunují nové §§ 23 až 32 tohoto znění:

„§ 23.

(1) Ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, může z majetkových podstat národních podniků nebo z jejich částí zřídit nové národní podniky, nebo začleniti majetkovou podstatu národního podniku nebo její část do jiného národního podniku.

(2) Národní podnik, do kterého se začleňuje majetková podstata jiného národního podniku, vstupuje ke dni převzetí v jeho závazky. Začleňuje-li se majetková podstata do několika národních podniků, určí ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik, po případě stanoví, v jakém poměru závazky na něj přecházejí.

(3) Ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, stanoví, které závazky přecházejí na národní podnik s částí majetkové podstaty národního podniku do něho začleněnou.

(4) Národní podnik, jehož majetková podstata byla začleněna do jednoho nebo několika národních podniků, se zruší dnem, který ministr průmyslu vyhlásí v Úředním listě.

(5) Ustanovení předcházejících odstavců platí i pro ústřední a oblastní orgány.

§ 24.

(1) Ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, může zřídit národní podnik z majetkové podstaty podniků, které patří právnickým osobám, jejichž kapitálovými účastníky jsou výhradně národní podniky nebo osoby, které jednají z příkazu národních podniků; takové majetkové podstaty mohou také býti začleněny do národních podniků nebo ústředních nebo oblastních orgánů.

(2) Národní podnik (ústřední nebo oblastní orgán), do kterého se začleňuje majetková podstata podniků uvedených v odstavci 1, vstupuje ke dni převzetí v jejich závazky. Začleňuje-li se majetková podstata do několika národních podniků, určí ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik (ústřední nebo oblastní orgán), po případě stanoví, v jakém poměru závazky na něj přecházejí.

(3) Ustanovení příslušných předpisů o likvidaci neplatí, začleňuje-li se majetková podstata podniků podle předcházejících odstavců do národních podniků; právnické osoby, kterým patřily tyto podniky, zruší ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu vyhláškou v Úředním listě.

§ 25.

Zrušení národního podniku (§ 23) nebo právnické osoby, které patřil podnik uvedený v § 24, zapíše soud do obchodního (firemního) rejstříku na návrh ministerstva průmyslu.

§ 26.

(1) Mimo případy uvedené v § 23 zrušuje národní podnik ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, jde-li o ústřední orgán, vláda na návrh ministra průmyslu, jde-li o oblastní orgán, vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu. Zrušení vyhlásí ministr průmyslu v Úředním listě.

(2) Zrušení podle odstavce 1 zapíše soud do obchodního (firemního) rejstříku na návrh ministerstva průmyslu.

§ 27.

(1) Dojde-li ke zrušení národního podniku, jmenuje ústřední představenstvo se schválením ministra průmyslu uděleným v dohodě s ministrem financí likvidátora; zrušuje-li se ústřední orgán, jmenuje likvidátora ministr průmyslu, zrušuje-li se oblastní orgán, ministr průmyslu po slyšení pověřence průmyslu a obchodu. Likvidátora odvolává ústřední představenstvo se schválením ministra průmyslu, likvidátora ústředního orgánu ministr průmyslu a likvidátora oblastního orgánu ministr průmyslu po slyšení pověřence průmyslu a obchodu.

(2) Ministerstvo průmyslu ohlásí jmenování i odvolání likvidátora k zápisu do obchodního (firemního) rejstříku.

§ 28.

(1) Likvidátor zastupuje podstatu likvidujícího národního podniku. Obmezení jeho pravomoci nemá vůči třetím osobám právního účinku.

(2) Likvidátor má učiniti svůj podpis před obchodním soudem nebo podati jej v ověřené formě.

(3) Likvidátor znamená firmu tak, že ke znění dosavadní firmy, kýmkoliv napsanému nebo natištěnému, připojí svůj podpis s dodatkem „likvidátor“.

§ 29.

(1) Likvidátor vede záležitosti likvidujícího národního podniku s péčí řádného hospodáře; pokud není stanoveno jinak, má práva a povinnosti správy národního podniku.

(2) Likvidátor osobně odpovídá za plnění svých povinností.

§ 30.

(1) Likvidátor ukončí běžné obchody národního podniku, splní jeho závazky, vybere jeho pohledávky a zpeněží jeho ostatní majetek, pokud o něm jinak neustanoví ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí. K ukončení nevyřízených obchodů může likvidátor uzavřít také nové obchody.

(2) Likvidátor vyzve věřitele vyhláškou v Úředním listě, aby do 6 měsíců přihlásili své pohledávky. Částky nepřihlášených, sporných nebo dosud nedospělých pohledávek složí likvidátor k obchodnímu soudu.

(3) Likvidační přebytek zrušeného národního podniku odvede likvidátor Fondu znárodněného hospodářství.

(4) Po skončení likvidace se odevzdají knihy a spisy zrušeného národního podniku ústřednímu, na Slovensku oblastnímu orgánu, jde-li o ústřední nebo oblastní orgán, ministerstvu průmyslu.

(5) Knihy a spisy zrušeného národního podniku buďtež uloženy na bezpečném místě a uschovány po deset let od skončení likvidace.

§ 31.

Vláda může podřídití ústřednímu (oblastnímu) orgánu i podniky zřízené podle jiných právních předpisů. Pokud vláda neupraví nařízením odchylně poměry takových podniků, platí o nich přiměřeně předpisy, podle kterých byly tyto podniky zřízeny.

§ 32.

Ministr průmyslu může vyjmouti národní podnik z jeho organizace podle tohoto oddílu a v dohodě s příslušným ministrem odevzdati k opatření podle předpisů, které tomuto ministru přísluší prováděti. Pokud vláda neupraví nařízením odchylně poměry takového národního podniku, platí o něm přiměřeně ustanovení tohoto oddílu."

42. § 23 se označuje jako § 33 a zní:

Vláda vydá nařízením podrobné předpisy o národních podnicích a ústředních a oblastních orgánech, zejména o jejich správě, hospodaření, financování, o použití jejich zisků, o vztahu zaměstnanců k podniku, o kontrole, o odpovědnosti ředitele a členů představenstva, o výzkumnictví národních podniků a o působnosti ministerstva průmyslu v poměru k národním podnikům (statut národních podniků).

43. § 24 se označuje jako § 34.

44. § 25 se označuje jako § 35 a jeho odstavce 2 a 3 zní:

„(2) Pokud tento dekret nestanoví jinak, nesmějí býti zásadně zhoršeny platové a zaopatřovací podmínky zaměstnanců a poživatelů zaopatřovacích platů znárodněných podniků, kteří byli v nich zaměstnáni nebo požívali zaopatřovací platy v den převzetí podniku (§ 13, odst. 3).

(3) Vláda upraví nařízením pracovní a platové poměry, jakož i další pensijní zabezpečení zaměstnanců, kteří do dne převzetí podniku (§ 13, odst. 3) v něm konali službu v pragmatikálním nebo regulovaném služebním poměru."

45. § 26 se označuje jako § 36.

46. § 27 se označuje jako § 37 a jeho odstavce 1 a 3 zní:

„(1) Dokud nebyl zřízen národní podnik (§ 12), jest ten, komu náležel znárodněný podnik nebo majetek, u právnických osob a jejich sdružení nebo souborů osob orgán, který jest povolán je zastupovati, povinen pod osobní odpovědností vésti jeho správu a záležitosti přiměřeně podle ustanovení tohoto dekretu s péčí řádného hospodáře. Totéž platí o národním správci ustanoveném podle dekretu presidenta ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových

hodnot Němců, Maďarů, zrádce a kolaborantů a některých organizací a ústavů, na Slovensku podle nařízení slovenské národní rady ze dne 5. června 1945, č. 50 Sb. n. SNR, o národní správě.

(3) Osoby, které jsou podle odstavce 1 povinny vésti prozatímní správu a záležitosti znárodněného podniku, mají nárok na přiměřenou odměnu z prostředků podniku, jejíž výši stanoví ministerstvo průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřenectva průmyslu a obchodu."

47. §§ 28 a 29 se označují jako §§ 38 a 39.

48. § 30 se označuje jako § 40 a zní:

„Právní jednání, písemnosti, podání k zápisu do veřejných knih a rejstříku a úřední úkony, potřebné k provádění tohoto dekretu, jsou osvobozeny od daní, poplatků a dávek. To neplatí o obchodní činnosti, o převodech majetku nebo majetkových práv z národních podniků na osoby jiné než národní podniky a o běžných obchodech ukončovaných likvidátorem podle § 30."

49. Za § 40 se vsunuje nový § 41 tohoto znění:

„(1) Výtěžky (důchody) dosažené ze znárodněného podniku až do dne převzetí (§ 13, odst. 3) jsou součástí základu pro vyměření daně důchodové, všeobecné i zvláštní daně výdělkové a daně rentové posledního vlastníka znárodněného podniku před jeho znárodněním.

50. Za § 41 se vsunuje nový § 42 tohoto znění:

„(1) Fond národní obnovy zatíží Fond znárodněného hospodářství částkou rovnající se úhradě za konfiskované majetkové podstaty v rozsahu jejich použití podle § 12, která se určí přiměřeně podle ustanovení § 8, odst. 2.

(2) Ministr průmyslu může v dohodě s ministrem financí naříditi, aby národní podniky převedly na Fond znárodněného hospodářství své vázané vklady.

(3) Vláda určí, jak se vyrovná zůstatek vzájemných nároků mezi Fondem národní obnovy a Fondem znárodněného hospodářství."

51. §§ 31 až 36 se označují jako §§ 43 až 48.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Fierlinger v. r.

